

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Nr. i Dokumentit: 22.12.1-2016-08

**RAPORTI I AUDITIMIT
PËR RAPORTIN FINANCIAR VJETOR TË KOMUNËS SË
DRAGASHIT
PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2016**

Prishtinë, qershor 2017

Zyra Kombëtare e Auditimit e Republikës së Kosovës është institucioni më i lartë i kontrollit ekonomik e financiar, i cili me Kushtetutën dhe ligjet e vendit gëzon pavarësi funksionale, financiare dhe operative. Zyra Kombëtare e Auditimit kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës dhe për punën e vet i jep llogari Kuvendit të Kosovës.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhimin e shëndoshë financiar në administratën publike. Ne kryejmë auditime në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit në sektorin publik si dhe me praktikatat e mira evropiane.

Raportet e Zyrës Kombëtare të Auditimit promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien e institucioneve publike pasi që ato ofrojnë bazë të qëndrueshme për të kërkuar llogari nga menaxherët e çdo organizate buxhetore. Në këtë mënyrë ne rrisim besimin në shpenzimin e fondeve publike dhe luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe të palëve tjera të interesit në rritjen e përgjegjësisë publike.

Auditori i Përgjithshëm ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit për Pasqyrat Financiare Vjetore të Komunës së Dragashit, në konsultim me Ndihmës Auditorin e Përgjithshëm Qerkin Morina, i cili e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti dhe opinionin i lëshuar janë rezultat i auditimit të kryer nga Lavdim Maxhuni (Udhëheqës ekipi) Ernes Beka dhe Fetah Osmani (anëtarë të ekipit), nën menaxhimin e Udhëheqësit të Departamentit të auditimit Florim Beqiri.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Pasqyrat financiare vjetore dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm	6
2 Qeverisja.....	9
3 Menaxhimi financiar dhe kontrolli	16
Shtojca I: Qasja dhe metodologjia e auditimit	26
Shtojca II: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZKA.....	27
Shtojca III: Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak	30
Shtojca IV: Letër konfirmimi	37

Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky Raport përmbledhë çështjet kryesore që dalin nga auditimi i Raportit Financiar Vjetor të Komunës së Dragashit për vitin 2016, i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Ekzaminimi i pasqyrave financiare për vitin 2016 është kryer në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit të Institucioneve Supreme të Auditimit. Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat, të cilat ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e aplikuar e auditimit është paraqitur në Planin e Jashtëm të Auditimit¹, të datës 01.11.2016.

Auditimi ynë është fokusuar në:

Më gjerësisht, shih Shtojcën 1.

Niveli i punës së kryer nga Zyra e Kombëtare e Auditimit për të përfunduar auditimin për vitin 2016 pasqyron drejtpërdrejt cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti i Komunës së Dragashit.

Opinion i Auditorit të Përgjithshëm

Opinion i pamodifikuar me theksim të çështjes

Sipas opinionit tonë, Pasqyrat Financiare Vjetore *paraqesin një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale.

Theksimi i çështjes

Si theksim i çështjes dëshirojmë të tërheqim vëmendjen tuaj për faktin se për pasuritë nën 1,000€, të prezantuara në PFV si total prej 542,000€, nuk ishim në gjendje ta verifikojmë saktësinë për shkak mungeses së regjistrave.

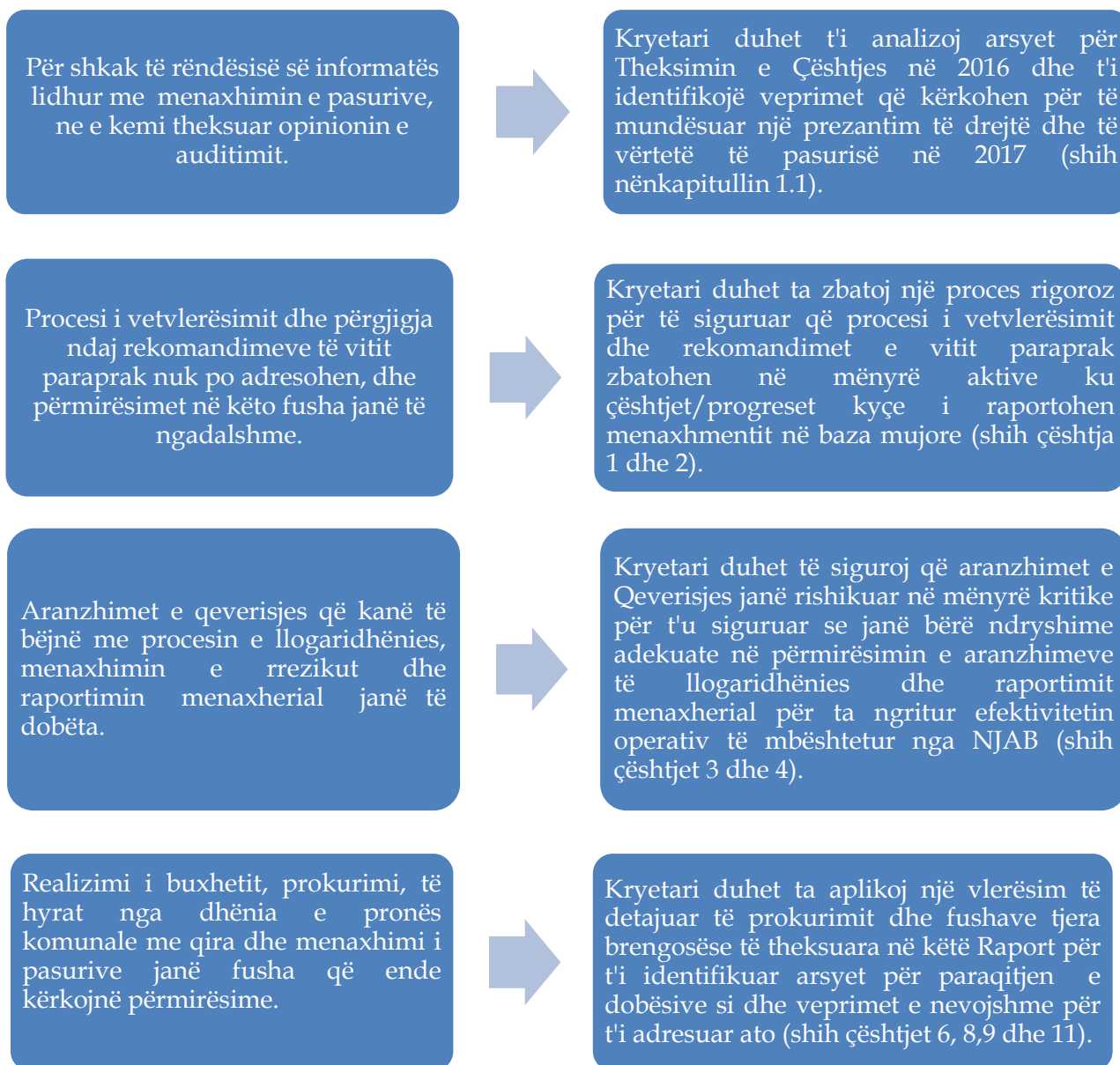
Për më gjerësisht shih Pjesën 1.1 të këtij Raporti.

Shtojca II, shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuar nga Zyra Kombëtare e Auditimit.

¹ Termi “Plani i Jashtëm i Auditimit” është zëvendësim i termit “Memorandumi i Planifikimi të Auditimit”

Dëshirojmë të falënderojmë Kryetarin e Komunës dhe stafin e tij për bashkëpunim gjatë procesit të auditimit.

Konkluzionet dhe rekomandimet kryesore janë:

Përgjigja e Kryetarit të Komunës

Kryetari i Komunës ka marrë në konsideratë dhe është pajtuar me gjetjet dhe konkluzionet e auditimit në këtë raport, si dhe është zotuar se do t'i adresoj rekomandimet e dhëna. Më tutje Kryetari është zotuar që:

- Do ta shqyrtoj raportin e auditimit në Asamblenë Komunale; dhe

- Deri në fund të muajit janar 2018, do ta diskutoj në Asamblenë Komunale progresin lidhur me implementimin e Planit të Veprimit për rekomandimet e auditimit, para se PFV 2017 të jenë dorëzuar në Ministrinë e Financave.

1 Pasqyrat financiare vjetore dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm

Hyrje

Rishikimi ynë i Pasqyrave Financiare Vjetore (PFV) merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacionit të prezantuar në PFV. Ne gjithashtu e marrim parasysh deklaratën e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ dhe Zyrtari Kryesor Financiar, kur PFV-të dorëzohen në Ministrinë e Financave.

Deklarata për prezantimin e PFV-ve përfshin një numër të pohimeve në lidhje me pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë e informacionit në kuadër të PFV-ve. Këto pohime kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante u janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

1.1 Opinioni i auditimit

Opinioni i pamodifikuar me theksim të çështjes

Ne kemi audituar PFV-të e Komunës së Dragashit për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2016, të cilat përfshijnë pasqyrën e pranimeve dhe të pagesave në para të gatshme, pasqyrën e ekzekutimit të buxhetit, si dhe shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare.

Sipas opinionit tonë, Pasqyrat Financiare Vjetore për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2016, prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale, në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit për Sektorin Publik (të kontabilitetit në para të gatshme), Ligjit nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (me plotësime dhe ndryshime) dhe Rregulloret e MF, Nr. 01/2017 për Raportim Vjetor Financiar nga Organizatat Buxhetore.

Baza për opinion

Auditimi ynë është kryer në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit (SNISA). Sipas këtyre standardeve, përgjegjësitë tona janë përshkruar më poshtë tek pjesa "Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare". Besojmë se dëshmitë e auditimit që kemi marrë janë të mjaftueshme dhe të duhura për sigurimin e bazës për opinion.

Theksimi i çështjes

Dëshirojmë të tërheqim vëmendjen tuaj për faktin se për vlerën e pasurive (542,000€), nën 1,000€ të prezantuar në PFV nuk ishim në gjendje të verifikojmë saktësinë e tyre për shkak të mungesës së regjistrit.

Përgjegjësia e menaxhmentit dhe personave përgjegjës për qeverisje dhe PVF

Kryetari i Komunës është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik - Raportimi Financiar bazuar në Kontabilitetin e Parasë së Gatshme të modifikuar si dhe është përgjegjës për kontrollin të brendshme të cilat menaxhmenti i përcakton si të nevojshme për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare, pa keq-deklarime materiale të shkaktuara qoftë nga mashtrimi apo gabimi. Kjo përfshin zbatimin e Ligjit nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (me plotësime dhe ndryshime).

Kryetari i Komunës është përgjegjës për të siguruar mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të Komunës.

Përgjegjësia e Auditorit të Përgjithshëm për auditimin e PFV

Përgjegjësia jonë është që të shprehim një opinion për PFV-të në bazë të auditimit të kryer. Auditimi është kryer në përputhje me SNISA. Këto standarde kërkojnë që t'i përmbahemi kërkesave etike, të planifikojmë dhe të kryejmë auditimin për të marrë siguri të arsyeshme se pasqyrat financiare nuk përmbajnë keq-deklarime materiale.

Siguria e arsyeshme është një nivel i lartë i sigurisë, por nuk garanton se një auditim që kryhet në pajtim me SNISA-t do të zbulojë çdo keq-deklarim material që mund të ekzistoj. Keq-deklarimet mund të rrjedhin nga mashtrimi ose gabimi dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose së bashku mund të ndikojnë në vendimet e marra mbi bazën e këtyre PFV-ve.

Auditimi përfshin kryerjen e procedurave për të marrë dëshmi në lidhje me informatat financiare dhe shpalosjet në PFV. Procedurat e zgjedhura varen nga gjykimi i auditorit, duke përfshirë edhe vlerësimin e rreziqeve nga keq-deklarimet materiale në PFV, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit. Gjatë vlerësimit të rrezikut, auditori merr në konsideratë kontrollin e brendshëm që është relevant në përgatitjen e pasqyrave financiare nga entiteti, në mënyrë që të dizajnojë procedura të auditimit që janë të përshtatshme për rrethanat e entitetit, por jo për qëllim të shprehjes së opinionit mbi efektivitetin e kontrolleve të brendshme të entitetit.

Auditimi përfshin edhe vlerësimin e përshtatshmërisë së politikave kontabël të përdorura, arsyeshmërinë e përllogaritjeve kontabël të bëra nga menaxhmenti, si dhe vlerësimin e prezantimit të pasqyrave financiare.

1.2 Pajtueshmëria me kërkesat për PFV-të dhe kërkesat tjera për raportim

Komuna kërkohet të raportoj në përputhje me kornizën e caktuar raportuese dhe kërkesat tjera për raportim. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregulloren e MF. Nr. 01/2017 për Raportim Vjetor Financiar nga Organizatat Buxhetore;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048 (me ndryshime dhe plotësime);
- Pajtueshmërinë me Rregullën Financiare nr. 01/2013;
- Pajtueshmërinë me Rregullën Financiare nr. 02/2013;
- Planin e veprimit për adresimin e rekomandimeve;
- Kërkesat e Procedurave të Menaxhimit Financiar dhe të Kontrolleve (MFK);
- Dorëzimi i raporteve periodike në Ministrinë e Financave;
- Pasqyrat nëntëmujore financiare; dhe
- Draft plani dhe plani përfundimtar i prokurimit më kohë;

Sa i përket kërkesave më lartë, komuna i kishte trajtuar dhe është në pajtim me kornizën raportuese.

Nga aspekti i prezantimit të cilësisë së informatave në PFV, përveç çështjes së pasurive të përmendura te nënkapitulli 1.1 Opinioni i auditimit, nuk kemi hasur në ndonjë çështje tjetër të rëndësishme për raport.

DEKLARATA E BËRË NGA MENAXHMENTI I KOMUNËS

Marrë parasysh çka u tha më lartë, Deklarata e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ dhe ai Financiar, me rastin e dorëzimit të draft PFV-ve në Ministrinë e Financave, është e saktë për shkak se gjatë auditimit nuk janë identifikuar gabime materiale, përveç çështjeve të përmendura në opinion e auditimit të cilat ne i kemi konsideruar jo materiale.

1.3 Rekomandimet për pjesën e parë të raportit

Rekomandimi 1 Kryetari duhet të siguroj se është bërë një analizë për t'i përcaktuar shkaqet për Theksim të Çështjes dhe të vendos procese efektive për të konfirmuar që plani i hartimit të PFV 2017 e adreson shpалosjen e saktë të pasurive komunale.

2 Qeverisja

Hyrje

Aranzhimet efektive të qeverisjes janë thelbësore për komunën që të menaxhojë në mënyrë të suksesshme sfidat me të cilat përballet dhe të siguroj ofrimin e shërbimeve më të mira në dobi të taksapaguesve dhe të shfrytëzuesve tjerë të shërbimeve.

Një mjet kyç në mbështetje të qeverisjes efektive është zbatimi i rekomandimeve të auditimit pasi kjo pasqyron veprimet e marra të menaxhmentit në zhvillimin dhe përmirësimin e proceseve ekzistuese dhe kontrolleve. Në mënyrë të ngjashme, lista kontrolluese e vet-vlerësimit siguron një kornizë për zhvillimin e aranzhimeve të zgjeruara të qeverisjes. Është e rëndësishme që përgjigjet e dhëna në listën e vetvlerësimit të jenë të mbështetura nga dëshmitë përkatëse.

Pjesa tjetër e rishikimit të aranzhimeve të qeverisjes pasqyron një shqyrtim të:

- fushave të aranzhimeve të qeverisjes ku nevojiten përmirësime të rëndësishme dhe ku besojmë se rekomandimet tona mund të nxisin përmirësime pozitive, duke e përfshirë edhe shqyrtimin e sistemit të Auditimit të Brendshëm; dhe
- fushave të menaxhimit financiar dhe kontrollit të identifikuar përmes punës sonë të auditimit, duke përfshirë punën specifike të drejtuar në çështjet e pajtueshmërisë në sistemet kyçe të të hyrave dhe shpenzimeve (këto fusha janë shqyrtuar në kapitullin 3 të këtij Raporti).

Konkluzioni i përgjithshëm mbi qeverisjen

Ekziston një numër i dobësive të qeverisjes të komunës veçanërisht në lidhje me llogaridhënien, menaxhimin e rrezikut dhe cilësinë e raportimit menaxherial. Lista kontrolluese e vet-vlerësimit, e plotësuar nga komuna, e pasqyron këtë situatë vetëm pjesërisht, me disa pohime pozitive mbi ekzistimin e këtyre aranzhimeve por që nuk bazohen në dëshmi.

Një ndër elementet kyçe të një qeverisje efektive të komunës është edhe zbatimi i rekomandimeve të dhëna nga auditimi i jashtëm. Komuna nuk kishte arrit t'i zbatoj në shkallën e mjaftueshme rekomandimet e vitit të kaluar, dhe vetëm 8 nga 21 rekomandimet e dhëna, ishin zbatuar plotësisht.

Komuna nuk kishte hartuar listën e rreziqeve me të cilën mund të ballafaqohet. Po ashtu, plani zhvillimor i hartuar nga komuna nuk monitorohet në vazhdimësi.

Në aspektin e pajtueshmërisë me legjislacionin, si rezultat i mos zbatimit të rregulloreve përkatëse auditimi ynë ka shpalosë ekzistencën e disa dobësive të cilat përfshijnë prokurimin, të hyrat dhe pasuritë.

2.1 Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak

Raporti ynë i auditimit për PFV-të e komunës për vitin 2015 kishte rezultuar me 21 rekomandime, ku 19 ishin me prioritet të lartë dhe 2 me prioritet të mesëm. Komuna ishte vonuar me hartimin e planit të veprimit për zbatimin e rekomandimeve për raportin e auditimit për vitin 2015. Komuna duhej që brenda 30 ditëve pas pranimit të raportit të auditimit, ta përgatitë dhe dorëzoj në ZKA një plan veprimi se si mendon t'i adresoj rekomandimet e dhëna. Komuna këtë plan e ka dorëzuar në ZKA me datën 27.09.2016, gati me dy muaj vonesë.

Raporti i auditimit i vitit të kaluar nuk ishte diskutuar në Asamblenë Komunale, si një rekomandim i dhënë veçmas për të gjitha komunat. Dragashi është ndër komunat e pakta që nuk zbaton kërkesat që dalin nga auditimi.

Deri në fund të auditimit tonë për vitin 2016, 8 (tetë) rekomandime janë zbatuar (6 me prioritet të lartë dhe 2 me prioritet të mesëm), 2 (dy) rekomandime me prioritet të lartë janë në proces të zbatimit dhe 11 (njëmbëdhjete) rekomandime me prioritet të lartë nuk janë zbatuar. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë adresuar ato, shihni Shtojcën III.

Çështja 1 – Zbatimi i rekomandimeve nga viti paraprak – Prioritet i lartë

E gjetura Njëmbëdhjetë (11) nga 19 rekomandimet me prioritet të lartë nuk janë trajtuar fare. Kjo për arsyen se komuna nuk i ka kushtuar vëmendje gjetjeve të auditimit si dhe nuk ka ndjekur ndonjë proces formal për të menaxhuar dhe monitoruar mënyrën e zbatimit të rekomandimeve të Auditorit të Përgjithshëm. Si rezultat i kësaj po thuajse shumica e çështjeve të ngritura në këtë raport po përsëriten vit pas viti.

Rreziku Dobësitë e vazhdueshme të kontrolleve të menaxhmentit dhe kontrolleve tjera në sistemet financiare kyçe, kanë rezultuar në:

- Qeverisje jo të mirë e cila redukton mundësinë që menaxhmenti të merr masa me kohë ndaj sfidave financiare, si dhe potencialisht mund të rezultojë me humbje financiare;
- Ekzekutimi i buxhetit tek investimet kapitale dhe mallrat dhe shërbimet në nivel jo të kënaqshëm; dhe
- Menaxhimi jo i mirë tek të hyrat nga dhënia me qira e pronës komunale.

Rekomandimi 2 Kryetari duhet të shqyrtoj arsyet pse plani i veprimit nuk është kryer me kohë dhe pse rekomandimet e auditimit nuk po zbatohen, dhe të inicioj masa përgjegjësie ndaj të gjithë personave të ngarkuar me këto aktivitete. Pas finalizimit të këtij raporti, Kryetari duhet të përgatit Planin e veprimit me afate dhe aktivitete të qarta dhe të përcaktoj personat përgjegjës për zbatimin në tërësi të këtij plani, duke zbatuar një proces rigoroz të llogaridhënies ndaj stafit përgjegjës. Më tej, për qëllime transparence dhe ngritjes së llogaridhënies, raporti i auditimit duhet të diskutohet në Kuvendin Komunal.

2.2 Pyetësi i vet-vlerësimit të komponentëve të MFK-së

Ministria e Financave ka hartuar një listë të detajuar të vet-vlerësimit për organizatat buxhetore për të mbështetur aranzhimet efektive të qeverisjes. Ne kemi testuar cilësinë e pyetësorëve të vet-vlerësimit të MFK-së të dorëzuar në Ministri, duke vlerësuar nga një pyetje kyçe në secilën komponentë të listës kontrolluese. Konkluzionet tona nuk kanë për qëllim të komentojnë cilësinë e tërë pyetësorit të dorëzuar të vet-vlerësimit por do të pasqyrojnë gjendjen për një numër të pyetjeve kyçe për të mbështetur përpjekjet e Ministrisë së Financave në rritjen e efektivitetit të procesit dhe në zhvillimin e sistemit të MFK-së në tërësi.

Çështja 2 - Pyetësi i vet-vlerësimit - Prioritet i lartë

- E gjetura** Si pjesë e auditimit tonë, i kemi shqyrtuar çështjet kyçe të pyetësorit të vet-vlerësimit në lidhje me pesë komponenta. Për pyetjet e shqyrtuara kemi gjetur se çështjet nuk ishin adresuar plotësisht si në vijim:
1. Pyetësi i vet-vlerësimit të plotësuar ka vërtetuar se komuna ende nuk ka krijuar procedura formale dhe të dokumentuara të identifikimit dhe menaxhimit të rreziqeve në nivel të organizatës që do të zbusnin ekspozimin ndaj rreziqeve që ndërlidhen me arritjen e objektivave të përcaktuara;
 2. Plani zhvillimor i komunës nuk monitorohet për tu siguruar se objektivat e vendosura janë duke u arritur;
 3. Progresi lidhur me monitorimin e objektivave nuk bëhet rregullisht dhe si rezultat i kësaj nuk analizohen shkaqet për dështimet e mundshme. Auditimi i Brendshëm nuk kishte bërë një vlerësim të pavarur për pohimet e menaxhmentit që janë në listat e kompletuara kontrolluese dhe nuk kishte raportuar për saktësinë dhe përshtatshmërinë e tyre të Zyrtari Kryesor Administrativ, siç parashihet me procedurat e MFK-së.
- Rreziku** Aranzhimet e dobëta të qeverisjes ndikojnë në dobësimin e proceseve strategjike dhe operative dhe e zvogëlojnë cilësinë e shërbimeve të ofruara për qytetarët përmes aktiviteteve joefikase dhe joefektive.
- Rekomandimi 3** Kryetari duhet të sigurojë se do të hartohet lista e rreziqeve. Monitorimi i strategjisë duhet të bëhet në baza të vazhdueshme për t'u siguruar se objektivat strategjike janë duke u arritur. Njësia e auditimit të brendshëm duhet të bëjë një rishikim të cilësisë për ta konfirmuar saktësinë e listës kontrolluese, para se e njëjta t'i dorëzohet Ministrisë së Financave.

2.3 Rishikimet specifike të qeverisjes

Puna jonë në fusha të veçanta të aranzhimeve të qeverisjes është bazuar në planifikimin e auditimit, duke marrë parasysh kontekstin brenda të cilit Komuna operon dhe sfidat me të cilat përballet.

2.3.1 Përcaktimi i objektivave strategjike

Komunat janë të obliguara të përgatisin dhe të përcjellin zbatimin e planeve strategjike në nivel të organizatës, si: planet urbanistike, hapësinore, plani operativ emergjent, plani strategjik kundër korrupsionit, strategjia e zhvillimit rajonal, etj. Komuna kishte hartuar: Planin Zhvillimor Komunal 2013-2023 dhe Planin operativ të veprimit emergjent dhe civil për komunën e Dragashit.

Çështja 3 – Mungesa e monitorimit të planit zhvillimor komunal – Prioritet i lartë

E gjetura	Plani zhvillimor i komunës nuk monitorohet për tu siguruar se objektivat e vendosura janë duke u arritur. Po ashtu, nuk ka të hartuar strategji kundër korrupsionit, nuk ka plane urbanistike hapësinor dhe rregullative.
Rreziku	Mos monitorimi i strategjisë bënë të pamundur që të përcillet përmbushja e objektivave në pikëpamje të vizionit të komunës si një ndër kushtet esenciale të qeverisjes së mirë.
Rekomandimi 4	Kryetari duhet të hartoj planin e veprimit për monitorimin sistematik të arritjes së objektivave strategjike, duke vendosur funksione efektive të mbikëqyrjes.

2.3.2 Raportimi menaxherial dhe llogaridhënia

Menaxhmenti ka zbatuar një sërë kontrollesh të brendshme për të siguruar se sistemet financiare funksionojnë siç duhet. Është e rëndësishme që ato të përfshijnë raportimin e duhur tek menaxhmenti për të mundësuar një përgjigje efektive dhe me kohë ndaj problemeve operative të identifikuara.

Çështja 4 – Dobësi në kontrollet menaxheriale – Prioriteti i lartë

E gjetura Pas rishikimit të kontrolleve menaxheriale të zbatuara në sistemin financiar kryesor të komunës, rezultojnë dobësi evidente në raportim. Forma e raportimit që bëhet tek kryetari bëhet sipas nevojës dhe nuk ka raportime me shkrim prej drejtorëve në baza të rregullta përkatëse mbi punët dhe aktivitetet e tyre. Ne nuk jemi mbështetur në funksionimin e kontrolleve tek disa kategori ekonomike, si te të hyrat, mallrat dhe shërbimet, investimet kapitale, subvencionet dhe transferet.

Sipas Ligjit të Buxhetit për vitin 2016 Zyrtari Kryesor Financiar (ZKF) i secilës komunë i dorëzon Kryetarit të Komunës brenda tre (3) javëve nga mbyllja e secilit tremujor një raport të detajuar për progresin e arritur në zbatimin e të gjitha projekteve kapitale me vlerë më të lartë se 10,000€. Një kopje e raportit të tillë duhet t'i dorëzohet edhe Ministrit të Financave, mirëpo këto raporte nuk ishin përgatitur dhe dorëzuar sipas kërkesave ligjore.

Rreziku Mungesa e raportimeve të rregullta tek Kryetari i Komunës, redukton aftësinë e menaxhmentit për të drejtuar në mënyrë efektive aktivitetet e komunës, për të reaguar ndaj sfidave financiare në kohën e duhur dhe për të zbatuar kontrollin efektiv të buxhetit.

Rekomandimi 5 Kryetari duhet të sigurojë se është kryer një rishikim për të përcaktuar formën e raportimit financiar dhe operativ tek menaxhmenti i lartë, nga i cili kërkohet që të mbështesë menaxhimin efektiv të veprimtarisë dhe të sigurojë se është vendosur një zgjidhje e përshtatshme për këtë. Po ashtu, të merr masa që raportimet nga ana e ZKF-së të bëhen sipas kërkesave ligjore për progresin fizik të investimeve kapitale.

2.4 Sistemi i auditimit të brendshëm

Njësia e Auditimit të Brendshëm (NJAB) operon me një anëtar. NJAB kishte planifikuar t'i kryej shtatë (7) auditime sipas planit vjetor (tri me rrezik të lartë, një me rrezik të mesëm dhe tri me rrezik të ulët) dhe një auditim me kërkesë të menaxhmentit.

NJAB kishte arrit t'i përfundoj gjashtë raporte, duke i përshtirë këto fusha: (1) Prokurimi; (2) Menaxhimi i pasurisë; (3) Dhënia e pronës së paluajtshme të komunës në shfrytëzim dhe këmbim;

(4) Distribuimi i pagesave të ndihmës sociale dhe menaxhimi i automjeteve zyrtare në drejtorinë komunale të shëndetësisë; (5) Auditimi i shpenzimeve komunale; dhe (6) Auditimi i subvencioneve. Raportet kishin mbuluar aktivitetet për vitin 2015 dhe 2016.

Çështja 5 - Adresim i dobët i rekomandimeve të NJAB - Prioriteti i lartë

E gjetura Ne kemi vërejtur se menaxhmenti i kishte adresuar pjesërisht rekomandimet e dhëna nga NJAB.

Që nga muaji korrik i vitit 2016, komitetit të auditimit i ka kaluar mandati dhe deri më tani menaxhmenti nuk e ka ripërtrirë funksionin e tij.

Rreziku Adresimi i dobët i rekomandimeve të NJAB-së nga menaxhmentit rritë rrezikun se kontrollet e brendshme nuk janë duke funksionuar në nivelin e duhur. Po ashtu, mungesa e komitetit të auditimit ndikon në mbarëvajtjen e punës së NJAB.

Rekomandimi 6 Kryetari duhet të marr të gjitha veprimet ndaj njësive administrative që u adresohen rekomandimet, që të kenë një përkushtim maksimal në marrjen e masave përmirësuese në fushat ku dobësitë janë identifikuar. Po ashtu, në pajtim me udhëzimin administrativ nr.11/2010, pa vonesë ta themeloj dhe funksionalizoj komitetin e auditimit.

3 Menaxhimi financiar dhe kontrolli

Hyrje

Puna jonë për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin (MFK) jashtë fushave të qeverisjes të përmendura në kapitullin 2, pasqyron punën e detajuar të ndërmarrë për sistemet e të hyrave dhe shpenzimeve në organizatat buxhetore. Si pjesë e kësaj, ne konsiderojmë menaxhimin e buxhetit, çështjet e prokurimit dhe të burimeve njerëzore si dhe pasuritë dhe detyrimet.

Konkluzioni për menaxhimin financiar dhe kontrollin

Komuna ka të ndërtuar një sistem të kontrollit të brendshëm i cili në përgjithësi operon mirë, por efektiviteti i kontroleve ka nevojë të përmirësohet në disa fusha të caktuara ku janë identifikuar mangësi. Fushat ku nevojiten më shumë përmirësime janë: prokurimi, të hyrat nga dhënia me qira e pronës komunale, tatimi në pronë, ekzekutimi i buxhetit, menaxhimi i pasurive.

3.1 Planifikimi dhe realizimi i buxhetit

Ne i kemi shqyrtuar të hyrat e arkëtuara, burimet e fondeve buxhetore, si dhe shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Të hyrat vetjake (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2016 Pranimet	2015 Pranimet	2014 Pranimet
Të hyrat vetjake	400,000	400,000	418,123	349,061	375,000

Komuna, nga të hyrat vetjake të planifikuara, kishte arritur që të realizoj 104% të planit që tregon një performancë të mirë tek mbledhja e të hyrave. Në totalin e të hyrave vetjake të realizuara janë përfshirë edhe të hyrat nga gjobat e trafikut (20,586€), gjobat nga gjykata (11,870€) dhe gjobat pyjore (11,127€).

Tabela 2. Burimet e fondeve buxhetore (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ²	2016 Realizimi	2015 Realizimi	2014 Realizimi
Burimet e Fondeve:	6,896,598	6,848,442	6,299,426	6,974,454	6,607,016
Granti i Qeverisë -Buxheti	6,496,598	6,071,627	6,047,798	6,476,119	6,355,767
Të bartura nga viti paraprak ³ -	0	317,732	84,140	195,418	87,312
Të hyrat vetjake ⁴	400,000	400,000	121,434	194,465	145,937
Donacionet e brendshme	0	0	0	0	0
Donacionet e jashtme	0	59,083	46,054	108,452	18,000

Buxheti final në raport me buxhetin fillestar është zvogëluar për 48,156€. Ky ndryshim ndërlidhet me shkurtime buxhetore që janë bërë nga granti i qeverisë.

Në vitin 2016, komuna ka shpenzuar rreth 92% të buxhet final, një shpenzim i njëjtë me atë të vitit të kaluar. Në nivel të përgjithshëm, shpenzimi i buxhetit mund të konsiderohet i kënaqshëm.

Tabela 3. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2016 Realizimi	2015 Realizimi	2014 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	6,896,598	6,848,442	6,299,426	6,974,454	6,607,016
Pagat dhe Mëditjet	4,128,897	4,264,781	4,243,671	4,149,043	3,791,943
Mallrat dhe Shërbimet	578,837	715,419	571,476	564,700	508,582
Shërbimet komunale	130,000	116,669	115,126	108,252	108,020
Subvencionet dhe Transferet	24,663	27,789	23,545	30,000	35,000
Investimet Kapitale	2,034,201	1,723,784	1,345,608	2,122,459	2,163,471

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë dhënë si në vijim:

Nga tabela shihet se kemi një shpenzim të ulët nëpër kategori në krahasim me buxhetin. Kjo sidomos vërehet te mallrat dhe shërbimet, ku janë shpenzuar 79% dhe te investimet kapitale 78%. Niveli i tillë i shpenzimeve tek investimet kapitale është për shkak të dështimit të disa projekteve që kanë qenë të planifikuara dhe nuk kanë mundur të realizohen, ndërsa tek mallrat dhe shërbimet arsyeja e një shpenzimi të ulët është se komuna ka planifikuar t'i kursej mjetet në raste emergjente si p.sh. (dimrave të gjatë dhe nevoja e madhe për karburante për ngrohjen e objekteve komunale).

² Buxheti Final - buxheti i aprovuar nga Kuvendi i përshtatur më pas nga Ministria e Financave

³ Të hyrat vetjake të Komunave të pashpenzuara në vitin paraprak të bartura në vitin aktual.

⁴ Pranimet e përdorura nga entiteti për financimin e buxhetit të vet.

Çështja 6 – Realizimi i dobët i buxhetit – Prioriteti i lartë

- E gjetura** Shpenzimi i buxhetit (78%) tek investimet kapitale nuk ishte në nivelin e pritur. Arsye e një shpenzimi të tillë është se projekti i Ujësjiellit kryesor që ka qenë i planifikuar me vlerë 500,000€, nuk është realizuar për shkak të ankesave në OSHP. Po ashtu, ndërtimi i kanalizimit në fshatin Brezne me vlerë 100,000€ nuk është tenderuar për shkak të problemeve që kanë rezultuar nga qytetarët për paraqitjen e ujërave të ndotura.
- Rreziku** Administrimi i dobët i proceseve të prokurimit dhe mos zgjidhja e problemeve me kohë të qytetarëve, ka rezultuar në mos arritjen e objektivave të komunës dhe në financimin e projekteve të vitit aktual nga buxhetet e vitit të ardhshëm.
- Rekomandimi 7** Kryetari duhet të siguroj që dështimet në procesin e prokurimit dhe problemet e ngritura nga qytetarët, do të shqyrtohen dhe të zgjidhen para se realizimi i projekteve të filloj me punët ekzekutive në terren.

3.1.1 Të hyrat

Të hyrat e realizuara nga komuna në 2016 ishin 418,128€. Zërat kryesor që përbëjnë shumat e mbledhura janë: të hyrat nga tatimi në pronë, të hyrat nga shfrytëzimi i pronës komunale, taksa për regjistrimin e automjeteve, lejet e ndërtimit, të hyrat nga taksa administrative, etj.

Çështja 7 - Tatimi në pronë - Prioritet i lartë

E gjetura Komuna nuk kishte arritur të kryej verifikimin e 1/3 së pronave të paluajtshme siç kërkohet me Ligjin për tatimin në pronën e paluajtshme nr. 03/L-204 dhe udhëzimin administrativ në fuqi. Nga gjithsej 9,606 prona, komuna gjatë vitit 2016 ka arrit të verifikoj vetëm 1,218 prona. Kjo ka ndodhur për shkak të mungesës së zyrtarëve anketues në terren për verifikim të pronave.

Ne kemi identifikuar tetë raste ku komuna nuk kishte vepruar në përputhje me ligjin për arsye se kishte tatimpagues që posedonin dy apo më tepër prona të regjistruara si banim kryesor dhe për secilën pronë ju kishte aplikuar zbritja prej 10,000€ nga vlera e tatueshme e pronës. Sipas nenit 9 të Ligjit mbi tatimin në pronë, çdo person fizik, i cili më 1 mars ose para 1 marsit të një periudhe tatimore vendos se prona ose njësia e banimit i shërben si vend kryesor për banim, i lejohet zbritja prej 10,000€ nga vlera e tatueshme e pronës.

Rreziku Mos verifikimi i 1/3 të pronave mund të rezultojë me mangësinë e informatave të plota të pronës së tatueshme aktuale, me ndikimin e mundshëm që të hyrat e vlerësuara për tatimin në pronë të ulen.

Mos aplikimi i ngarkesave sipas kërkesave ligjore të tatimit në pronë, rrit rrezikun që të hyrat prej kësaj kategorie të jenë më të ulëta.

Rekomandimi 8 Kryetari duhet të siguroj se verifikimi i pronave komunale duhet të bëhet siç parasheh ligji në mënyrë që në bazën e të dhënave të integrohen të gjitha ndryshimet eventuale tek pronat, të vlefshme për bazën e tatueshme. Gjithashtu, veprime shtesë duhet të ndërmerren për të siguruar se zbritjet për 10,000€ aplikohen në pajtim me nenin 9 të Ligjit mbi tatimin në pronë.

Çështja 8 – Të hyrat nga dhënia me qira e pronës komunale – Prioritet i lartë

E gjetura Komuna për pronat e dhëna me qira për 2016 kishte planifikuar që të realizoj vlerën 36,000€, ndërsa kishte inkasuar 28,685€.

Në dy raste komuna vazhdon t'i ngarkoj me qira mujore qiramarrësit: njërin me 79.20€, ndërsa tjetrin 80€ për shfrytëzim të pronës komunale, edhe pse kontrata ju kishte skaduar në vitin 2014. Që nga ajo periudhë, këta shfrytëzues vazhdojnë ta shfrytëzojnë këtë pronë pa kontratë, ndërsa borxhi total arrin vlerën 2,503€.

Në testimin e 4 mostrave për lokalet afariste kemi identifikuar se shfrytëzuesit nuk i kryejnë obligimet sipas kontratave që janë nënshkruar mes komunës dhe qiramarrësve. Për mostrat e testuara, borxhi ndaj komunës është 12,448€.

Në një rast komuna kishte lidhur kontratë me një subjekt afarist për dhënie në shfrytëzim të parcelës prej 2 hektarë për 15 vite me qira vjetore prej 1,000€. Me këtë rast, komuna nuk kishte organizuar ankand publik për dhënien në shfrytëzim të kësaj prone, siç kërkohet me Ligjin për dhënien në shfrytëzim dhe këmbim të pronës së paluajtshme komunale.

Rreziku Rastet e identifikuara tregojnë se komuna ka menaxhuar dobët kontratat e qirave dhe kjo rritë rrezikun se nuk do realizohen të hyrat e planifikuara nga kjo fushë, e cila mund të ndikojë në mos realizimin e projekteve që janë planifikuar nga burimet vetjake të komunës.

Rekomandimi 9 Kryetari duhet të siguroj organizimin e ankandeve publike në rastet e dhënies me qira të pronave komunale, në mënyrë që të ketë një proces të hapur dhe transparent, si dhe të ushtroj monitorim të vazhdueshëm tek shfrytëzimi i hapësirave publike në mënyrë që pronat komunale të mos shfrytëzohen pa u kryer paraprakisht obligimet sipas rregulloreve.

3.1.2 Pagat dhe mëditjet

Buxheti i planifikuar për kategorinë e pagave dhe mëditjeve ishte 4,264,781€, ndërsa shpenzimet 4,243,671€ apo 99%.

Ne testuam pajtueshmërinë e listave të pagave, rekrutimet, largimet, pushimet e lehonave, pensionet dhe pagesat për anëtarët komunal. Po ashtu, kemi rishikuar nëse punonjësit janë paguar sipas kontratës. Nga mostrat tona të testuara, nuk kemi vërejtur ndonjë çështje për t'u raportuar.

Rekomandimet

Nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

3.1.3 Mallrat dhe shërbimet dhe shërbimet komunale

Buxheti final për mallra dhe shërbime dhe shërbime komunale ishte 832,088€. Prej tyre ishin shpenzuar 686,602€ apo 83%. Këto shpenzime kanë të bëjnë me shpenzimet komunale si: derivatet, furnizimet për zyre dhe ato mjekësore, shpenzimet kontraktuese, si dhe mirëmbajtja e shkollave dhe ndërtesave, dhe riparimi i automjeteve, etj.

Çështja 9 – Mos emërimi i menaxherëve të kontratës - Prioritet i lartë

E gjetura Në 5 raste komuna nuk kishte emëruar menaxher të kontratës. Sipas nenit 55.7 të udhëzuesit operativ për prokurim publik: “Pas pranimit të kontratës, menaxheri i projektit do të përgatis një plan për menaxhimin e kontratës, duke përdorur formularin standard të miratuar nga KRPP. Plani i menaxhimit të kontratës do të përgatitet për të gjitha kontratat, përveç për kontratat me vlerë minimale”.

Rreziku Mos emërimi i menaxherëve të projekteve për kontratat e nënshkruara rrit rrezikun që në mungesë mbikëqyrjeje, kontratat të mos realizohen ashtu siç janë dakorduar, me mundësinë që komuna të bëjë pagesa për mallra/shërbime të cilat nuk janë në përputhje me specifikat e kontratës.

Rekomandimi 10 Kryetari i Komunës duhet të siguroj se për secilën kontratë caktohen menaxherët e projekteve dhe të njëjtit përgatitin planet specifike për menaxhimin e kontratave, të ushtrojnë mbikëqyrjen e duhur në realizimin dhe progresin e kontratave dhe të përgatitin raportet e duhura mbi përmbushjen e tyre me kohë.

3.1.4 Subvencionet dhe transferet

Buxheti final për subvencione dhe transfere ishte 27,789€. Prej tyre në 2016 ishin shpenzuar 23,545€ apo 85%. Ato kanë të bëjnë me subvencionimin e entiteteve publike: klube të sportit, OJQ të ndryshme, shoqëri kulture artistike, etj. Nga mostrat e rishikuara, nuk kemi identifikuar ndonjë parregullsi dhe nuk kemi ndonjë çështje për t'u raportuar.

Rekomandimet

Nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

3.1.5 Investimet kapitale

Buxheti final për investime kapitale ishte 1,723,784€. Prej tyre, në vitin 2016 ishin shpenzuar 1,345,608€ apo 78%. Ato kanë të bëjnë me ndërtimin e rrugëve, kanalizimeve, objekteve shkollore, riparimin e stadiumit të qytetit, etj.

Çështja 10 - Mungesa e projekteve ekzekutive - Prioritet i lartë

- E gjetura** Në të gjitha mostrat e testuara të kontratat për punë, komuna nuk kishte bërë hartimin e projektit ekzekutiv. Neni 28.10 i LPP-së për specifikimet teknike për kontratat për punë ndër të tjera thekson se “Asnjë Autoriteti Kontraktues nuk i lejohet që të lëshojë dokumentacionin e tenderit, pa bashkëngjitur përshkrimin e hollësishëm të projektit”.
- Rreziku** Zhvillimi i procedurave të prokurimit pa një projekt të hartuar paraprakisht mund të ndikoj që punimet e zbatuara në këto projekte të devijojnë nga kërkesat standarde të ndërtimit dhe të mos arrijnë cilësinë e duhur.
- Rekomandimi 11** Për t’iu shmangur kostove shtesë të projekteve dhe cilësisë së dobët, Kryetari i Komunës duhet të siguroj që para fillimit të aktiviteteve të prokurimit për realizimin e projekteve investive, të jetë kryer hartimi i projekteve ekzekutive sipas kërkesave ligjore.

3.2 Pasuritë

3.2.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Në PFV, komuna kishte prezantuar pasuri mbi 1,000€ vlerën prej 18,289,000€ si dhe nën 1,000€ vlerën 542,000€. Auditimi jonë ka identifikuar çështjet në vijim:

Çështja 11 - Inventarizimi dhe vlerësimi i pasurisë jo në pajtim me rregulloren - Prioritet i lartë

E gjetura Raporti i komisionit për inventarizimin e pasurisë i themeluar nga Kryetari ishte i mangët pasi që përmban vetëm pasurinë e administratës së komunës, por jo edhe pasuritë jo financiare të shkollave, objekteve shëndetësore dhe qendrave për punë sociale. Neni 19.4 i Rregullores 02/2013 për Menaxhimin e pasurisë jo financiare thekson se përgjegjësitë e komisionit për inventarizim ndër të tjera është “Inventarizimi i të gjithë pasurisë jo financiare që është në pronësi dhe në kontroll të organizatës buxhetore”.

Përkundër që komisioni i inventarizimit kishte identifikuar pasuri me vlerë 0, ne kemi vërejtur se komisioni për vlerësimin e pasurisë nuk e kishte bërë vlerësimin e këtyre pasurive nëse ato duhet të largohen nga përdorimi ose të tjetërsohen, ashtu siç kërkohet me Rregulloren MF. nr. 02/2013 për Menaxhimin e Pasurisë Financiare.

Rreziku Mos përfshirja e të gjitha pasurive në raportin e inventarizimit rrit rrezikun që pasuria e komunës të keq menaxhohet, të humb apo të përvetësohet jashtëligjshëm. Po ashtu, moskryerja e raportit të vlerësimit sipas kërkesës së rregullores, mund të ndikoj që pasuria e komunës të mbivlerësohet dhe të mos prezantohet drejt në PVF.

Rekomandimi 12 Kryetari të siguroj që komisioni i inventarizimit dhe vlerësimit të pasurisë jo financiare të bëj regjistrimet dhe vlerësimin e të gjitha pasurive në posedim të komunës, dhe pas përfundimit të procesit, të përgatit një raport përfundimtar mbi gjendjen e pasurive, të cilin duhet ta harmonizoj me regjistrat kontabël të komunës. Diferencat e shfaqura duhet të sqarohen dhe regjistrat duhet të azhurnohen sipas të dhënave të regjistrimeve të fundit.

Çështja 12 – Mos regjistrimi i pasurive nën 1,000€ dhe mosfunksionimi i sistemit të E-Pasurisë - Prioritet i lartë

- E gjetura** Komuna nuk posedon një regjistër për pasuritë me vlerë nën 1,000€. Për më tepër, sistemi i e-pasurisë në komunë është jo funksional.
- Rreziku** Mos regjistrimi dhe mosfunksionimi i sistemit të e-Pasurisë rritë mundësinë e humbjes ose përvetësimit të pasurive të pa regjistruara.
- Rekomandimi 13** Kryetari duhet të siguroj që zyrtari i pasurive, për shkak të mos funksionimit të E-pasurisë, do të zhvilloj një program të përshtatshëm dhe të regjistroj të gjitha pasuritë me vlera nën 1,000€, si dhe të bëj të gjitha hyrje/daljet kontabël për të konfirmuar të gjitha ndërrimet gjatë vitit dhe gjendjen përfundimtare në fund të vitit.

Çështja 13 – Mungesa e procedurave të brendshme për menaxhimin e pasurisë –Prioritet i mesëm

- E gjetura** Komuna nuk ka procedura të brendshme për menaxhimin e pasurisë. Neni 4.1 i Rregullores 02/2013 për Menaxhimin e pasurisë financiare thekson se “ Zyrtari Kryesor Administrativ është përgjegjës për aprovimin e rregullave dhe procedurave të brendshme për evidencën, ruajtjen dhe tjetërsimin e pasurisë jo financiare”.
- Rreziku** Mungesa e procedurave të brendshme për ruajtjen dhe tjetërsimin e pasurisë mund të ndikoj që pasuria e komunës të mos menaxhohet si duhet dhe mos të prezantohet drejt.
- Rekomandimi 14** Kryetari duhet që të inicoj pa vonesë hartimin e rregullave dhe procedurave të brendshme për evidencën, ruajtjen dhe tjetërsimin e pasurisë jo financiare sipas kërkesës së rregullores 02/2013.

3.2.2 Të arkëtueshmet

Komuna, në fund të vitit 2016 ka raportuar llogari të arkëtueshme vlerën prej 1,761,779€. Pjesën më të madhe e përbën tatimi në pronë 905,835€, pastaj taksat në biznes 628,713€, si dhe qiratë nga pronat komunale 227,231€. Nëse e krahasojmë me vitin 2015 (1,838,000€) kemi zvogëlim të llogarive të arkëtueshme. Ky zvogëlim është rezultat i ndryshimit të rregullores për lartësinë e ngarkesave dhe gjobave komunale, ku me këtë rregullore ishte paraparë që të gjitha bizneset individuale të lirohen për dy vite nga obligimi i pagesës për taksë komunale.

Çështja 14 - Menaxhim jo i mirë i llogarive të arkëtueshme - Prioritet i lartë

- E gjetura** Gjendja e llogarive të arkëtueshme vazhdon edhe më tej të mbetet e lartë (1,761,779€). Kjo është rezultat i mungesës së strategjisë dhe mekanizmave adekuat për t'i inkasuar të arkëtueshmet.
- Rreziku** Mungesa e masave konkrete për të inkasuar llogaritë e arkëtueshme, ndikon që të hyrat vetjake të jenë më të ulëta. Gjithashtu, kjo redukton edhe fleksibilitetin e komunës ndaj shpenzimeve të planifikuara që financohen nga të hyrat vetjake.
- Rekomandimi 15** Kryetari duhet të shqyrtoj ngritjen e një grupi pune të veçantë për shqyrtimin e realizimit të inkasimit të borxheve. Të bëjë një analizë të detajuar në mënyrë që të nxjerr shkaktarët e dështimit në pagesën e borxheve, si dhe të shfrytëzojë të gjitha mjetet në dispozicion, duke mos përjashtuar as masat administrative dhe veprimet ligjore.

3.3 Obligimet e papaguara

Pasqyra e detyrimeve të papaguara ndaj furnitorëve në fund të vitit 2016 ishte vetëm 911€. Këto detyrime janë bartur për t'u paguar në vitin 2017, kurse në vitin 2015 kanë qenë 3,000€. Siç shihet komuna ka demonstruar një disiplinë të lartë financiare dhe ka përmbushur me kohë të gjitha detyrimet ndaj të gjithë debitorëve. Prandaj, nuk kemi ndonjë çështje për të raportuar në këtë fushë.

Rekomandimet

Nuk kemi rekomandim në këtë fushë.

Shtojca I: Qasja dhe metodologjia e auditimit

Përgjegjësitë e Auditorit dhe të atyre të ngarkuar me qeverisje janë dhënë në hollësi në Opinionin e përcaktuar në kapitullin 1.1 të këtij raporti.

Derisa rezultat kyç i punës sonë është opinionin e auditimit, ky raport pasqyron tërësinë e punës sonë me fokus të veçantë edhe në Çështjet e Qeverisjes përfshirë Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin. Kjo e fundit mbështetet në programin tonë të gjerë të auditimit të pajtueshmërisë të bazuar në rrezik.

Përmbledhja e përgjithshme ka për qëllim t'i nxjerrë në pah gjetjet kryesore të auditimit dhe veprimet kyçe për të cilat Kryetari duhet të sigurojë se janë ndërmarrë për t'i adresuar dobësitë e identifikuara të menaxhimit/të kontrollit.

Raporti i detajuar ofron një përmbledhje të gjerë të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në përcaktimin e shkakut të gjeturave të auditimit dhe në dhënien e rekomandimeve të përshtatshme për t'i adresuar ato. Për të qenë më i plotë, ne kemi përfshirë çështjet e identifikuara gjatë auditimit të ndërmjetëm aty ku ato kanë mbetur relevante. Të gjeturat tona janë definuar si:

Të prioritetit të lartë - Çështjet të cilat nëse nuk adresohen mund të rezultojnë në dobësi materiale në kontrollin e brendshëm dhe ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme; dhe

Të prioritetit të mesëm - Çështje të cilat mund të mos rezultojnë në dobësi materiale, por ku veprimi i marrë gjithashtu do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme.

Të gjeturat që konsiderohen me prioritet të ulët i janë raportuar veçmas stafit të financave.

Procedurat tona kanë përfshirë rishikimin e kontrolleve të brendshme, të sistemeve të kontabilitetit, teste të ndërlidhura substanciale si dhe aranzhimet e ndërlidhura të qeverisjes deri në atë masë sa që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive që mund të ekzistojnë, apo edhe të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë operuar.

Shtojca II: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZKA

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë keq-deklarime materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keq-deklarime materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për 'Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit'.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keq-deklarime materiale. Auditorët mund të japin tri lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë keq-deklarime materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë keqdeklarime materiale; dhe
- gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keq-deklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keq-deklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimit të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

156. Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban keq-deklarime materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragraf të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i theksimit të çështjes duhet:

- të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- të ketë titullin 'theksim i çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç' pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen; dhe
- të tregojë se opinionit i auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca III: Progresi në zbatimin e rekomandimeve të vitit paraprak

Komponenti i Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Të zbatuara	Në proces të zbatimit	Të pa zbatuara
1.4 Pajtueshmëria me kërkesat për PVF dhe kërkesat tjera për raportim	Kryetari i Komunës duhet të siguroj që është bërë një analizë për të përcaktuar arsyet për kualifikimin e opinionit të auditimit dhe paragrafin e theksimit të çështjes. Veprimi duhet ndërmarrë për të adresuar dobësitë e rëndësishme në një mënyrë sistematike dhe pragmatike për të zbutur dobësitë e shpalosura në paragrafin e bazës për opinion të kualifikuar.	Po		
1.4 Pajtueshmëria me kërkesat për PVF dhe kërkesat tjera për raportim	Kryetari duhet të marrë masat e duhura për të siguruar pajtueshmëri rregullative të plotë të procesit të përgatitjes së pasqyrave vjetore financiare (PVF). Deklarata e bërë nga Kryetari i Komunës dhe Zyrtari Kryesor Financiar, kur PVF-të të dorëzohen në Qeveri duhet të nënshkruhet vetëm pas një shqyrtimi gjithëpërfshirës të menaxhmentit i ndërmarrë në përmbajtjen dhe saktësinë e PVF.	Po		
1.4 Pajtueshmëria	Kryetari i Komunës duhet të sigurojë që Komuna i dorëzon raportet mujore	Po		

me kërkesat për PVF dhe kërkesat tjera për raportim	që lidhen me detyrimet e papaguara siç kërkohet me rregulloren raportuese.			
2.3 Rekomandimet e Vitit Paraprak	Kryetari i Komunës duhet të hartoj Planin e Veprimit për adresimin e rekomandimeve të vitit 2015 dhe atyre më herët. Ky plan duhet të përcaktojë një kornizë të arsyeshme kohore të zbatimit, personel përgjegjës dhe metodat në aplikimin e tij, duke u fokusuar fillimisht në fushat e rëndësisë së lartë, dmth. ku janë identifikuar dobësi domethënëse. Progresi i planit duhet të monitorohet direkt nga Kryetari i Komunës.			Jo
2.4 Lista kontrolluese e vetëvlerësimit nga MF	Kryetari i Komunës duhet të siguroj që lista e vetëvlerësimit është plotësuar siç kërkohet nga Ministria e Financave e Republikës së Kosovës.			Jo
2.5.1 Aranzhimet e llogaridhënies	Kryetari i Komunës duhet të siguroj një rishikim të kërkesave ekzistuese të llogaridhënies dhe raportimit të drejtorive komunale për të siguruar angazhime të përmirësuara për të arritur objektivat e veçanta gjatë një viti.			Jo
2.5.2 Menaxhimi i Riskut	Kryetari i Komunës duhet të siguroj që procedurat dhe sistemet e menaxhimit të riskut janë krijuar dhe janë funksionale. Për më tepër,			Jo

	përgjegjësia për menaxhimin e riskut është deleguar direkt në një drejtori përkatëse që të siguroj raportimin mujor mbi zbatimin e kërkesave në këtë fushë dhe të siguroj se rreziqet janë duke u menaxhuar.			
2.5.3 Raportimi Menaxherial	Kryetari i Komunës duhet të rishikoj masat ekzistuese të qeverisjes së përgjithshme dhe cilësinë e raportimit të brendshëm të Komunës. Kërkesat e pazbatuara duhet të adresohen deri në fund të vitit 2016. Cilësia e raportimit dhe mbikëqyrjes buxhetore duhet të shqyrtohet në mënyrë kritike dhe sistematike për të siguruar arritjen e objektivave të Komunës.			Jo
2.6 Sistemi i auditimit të brendshëm	Kryetari i Komunës duhet të sigurojë që Komiteti i Auditimit është funksional dhe kryen detyrat e veta siç kërkohet me ligj. Komiteti i Auditimit duhet të vendosë politika dhe procedura të duhura për të siguruar një standard të lartë të monitorimit të zbatimit të sistemit të kontrollit të brendshëm, në procesin e raportimit financiar dhe mbikëqyrjen e punës së departamentit të auditimit të brendshëm. Për më tepër, Kryetari duhet të siguroj që aktiviteti i ardhshëm i AB duhet të drejtohet në drejtim të zhvillimit dhe zbatimit të			Jo

	strategjisë së auditimit të bazuar në rrezik. Gjithashtu, në mënyrë që përfitimet të jenë të dukshme, kryetari duhet të marrë masa për zbatimin e rekomandimeve të AB brenda Komunës.			
3.3 Planifikimi dhe Realizimi i Buxhetit	Kryetari i Komunës duhet që në mënyrë sistematike dhe të vazhdueshme të monitorojë performancën buxhetore, të identifikojë dhe të adresojë pengesat për të planifikuar nivelet e realizimit të buxhetit.	Po		
3.4 Prokurimi	Kryetari duhet të identifikoj shkaqet rrënjësore të mangësive dhe të ndërmarrë masat e duhura për të siguruar se kërkesat e ligjit të prokurimit janë zbatuar plotësisht.		Komuna ka bërë progres në evitimin e dobësive sistematike në prokurim, mirëpo edhe më tutje nuk ka bërë plan për menaxhimin e kontratave dhe ka lidhur kontrata pa projekte ekzekutive.	
3.5 Shpenzimet jo përmes prokurimi	Kryetari duhet të siguroj që Komuna të ndërmarrë hapa të mëtutjeshëm për përmirësimin e kontrolleve mbi shpenzimet dhe pagesat që ato të jenë në pajtueshmëri me ligjet dhe rregulloret përkatëse.	Po		
3.5.2 Kompensimet (pagat dhe mëditjet)	Kryetari duhet të siguroj që Komuna të ndërmarrë hapa të mëtutjeshëm për përmirësimin e kontrolleve mbi dosjet e personelit në mënyrë që dosjet të jenë të kompletuara dhe të	Po		

	organizuara mirë dhe të marrë masa në lidhje me nënshkrimin e listës së pagave.			
3.6 Të Hyrat (përfshirë të hyrat vetjake)	<p>Të ndërmerr hapa për të përmirësuar sistemin e faturimit, arkëtimit, dhe kontabilitetit në mënyrë që të sigurojë kontrole efikase dhe efektive në faturim, arkëtim dhe në të hyra. Përmirësimi i procedurave lidhur me sisteme të tilla do të mundësonte menaxhmentin të monitoroj dhe të menaxhoj rreziqet e mëdha dhe të siguroj që vendimet lidhur me buxhetimin, planifikimin dhe arkëtimin e të hyrave të bëhen në mënyrë të duhur.</p> <p>Të sigurohet që anketimet dhe kushtëzimi i provizionimit të shërbimeve të bëhet siç kërkohet me Udhëzimin Administrativ Nr. 03/2011 dhe Nr. 07/2011.</p> <p>Të siguroj që të gjitha shërbimet e qirave janë ofruar në pajtueshmëri me kontratat dhe faturat.</p>			Jo
3.7 Pasuritë dhe Detyrimet	Kryetari duhet të siguroj regjistrimin në kohë dhe të saktë të të gjitha pasurive në regjistrat përkatës, në pajtueshmëri me kërkesat e rregullores 02/2013. Gjithashtu duhet të siguroj që pasuritë kapitale të cilat regjistrohen përmbajnë informacion			Jo

	të plotë, duke përfshirë datën kur pasuria është vënë në përdorim, në mënyrë që llogaritja e zhvlerësimit të mund të kryhet me saktësi, si dhe të përcaktoj statusin e pronësisë.			
3.7.1 Shpalosja e pasurive jo-kapitale me vlerë nën 1,000 euro	Kryetari i Komunës duhet të siguroj që Komuna mban informacion të saktë dhe të plotë në lidhje me pasuritë jo-kapitale dhe të siguroj se pasuritë janë zhvlerësuar në bazë të rregullores në fuqi.			Jo
3.7.2 Inventarizimi i pasurisë kapitale	Kryetari i Komunës duhet të siguroj që inventarizimi i pasurive kapitale jo-financiare është kryer në pajtim me Rregulloren në fuqi për pasuritë jo-financiare të Organizatave Buxhetore dhe të siguroj se inventarizimi bëhet në baza vjetore.			Jo
3.7.3 Vlerësimi i asetëve kapitale	Kryetari i Komunës duhet të sigurojë që vlerësimi i pasurive kapitale jo-financiare është kryer në pajtim me Rregulloren në fuqi për pasuritë jo-financiare të Organizatave Buxhetore dhe për të siguruar se vlerësimi bëhet në baza vjetore.			Jo
3.7.4 Mungesë e dokumentacionit të pronësisë dhe informacioneve për investimet e bëra nga palët e	Rekomandojmë Kryetarin e Komunës që të siguroj se Komuna është duke bërë përpjekje maksimale për sigurimin e të dhënave nga palët e treta, me theks të veçantë në ato palë që dihet se kanë kryer investime të	Po		

treta	rëndësishme në Komunë. Të dhënat e marra duhet të prezantohen si duhet në regjistrin e pasurive të Komunës. Praktika më e mirë do të kërkojë një barazim vjetor të të dhënave në mes të palëve të treta dhe Komunës për investime në Komunën për vitin përkatës..			
3.7.2 Trajtimi i parasë së gatshme	Ne rekomandojmë që Kryetari të sigurohet se depozitat e përditshme të parasë dhe kontrollet janë kryer ashtu siç kërkohet nga legjislacioni në fuqi.	Po		
3.7.3 Trajtimi i të arkëtueshmëve	Kryetari i Komunës duhet të sigurohet se Komuna ndërmerr hapa dhe të hartoj një plan të detajuar lidhur më arkëtimin e borxheve të vjetra.		Komuna i ka zvogëluar llogaritë e arkëtueshme për mes ndryshimit të rregullores komunale për ngarkesa dhe taksa. Mirëpo edhe më tutje ka mungesë të mekanizmave adekuatë për menaxhimin e arkëtueshmëve.	

Shtojca IV: Letër konfirmimi

Republika e Kosovës
Republika Kosovo/Republic of Kosovo
Kuvendi Komunal Dragash/Skupština Opštine Dragas/Dragas Municipality

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2016 dhe për implementimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Vend dhe data: Dragash, 06.06.2017

Luftëtar,

Përmes kësaj shkruese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për Auditimin e Pasqyrave Financiare të Komunës së Dragashit, për vitin 2016 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe statin përgjegjës për implementimin e tyre.

Kryetari:

SALIM ENUZI

